

Na te Peresideni Boyd K. Packer

Peresideni no te Pūpū no te Tino Ahuru Ma Piti Aposetolo

Arata'ihia e te Varua Mo'a

E nehenehe ia tatou tata'itahi ia arata'ihia e te varua no te heheuraa e te horo'araa a te Varua Maitai.

E 400 matahiti teie nei mai te taime a nene'ihia'i te Bibilia a te Arii Iakobo tei iritihia na roto i te faaohiparaa i te rahiraa o te ohipa a William Tyndale, ta'u e faaairo nei ei aito rahi.

Aita te feia faatere no te ekalesia i hinaaro ia nene'ihia te Bibilia na roto i te reo Peretane tumu. Ua tiahi ratou ia Tyndale i te mau vahi atoa. Ua parau atu oia ia ratou, « mai te mea e ti'a i te Atua ia faaherehere i to'u oraraa, eita ia e maoro roa e faati'a mai au i te hoê tamaiti o te faatere i te arote e e ite rahi a'e to'na i te papa'iraa mo'a i to outou. »¹

Ua haavarehia e ua tape'ahia o Tyndale i roto i te hoê fare auri pouri e te to'eto'e i te oire no Bruxelles hau atu i te hoê matahiti. Ua mutumutu roa to'na ahu. Ua taparu oia i te feia tei haru ia'na ia faaho'i mai i to'na pereue e te taupoo e te hoê mori hinu ma te parau e, « e mea rohirohi roa ia parahi o vau ana'e i roto i te pouri ». ² Ua faaerehia oia i teie nei mau mea. I te pae hopea, ua tatarahia mai oia i rapae i te fare auri e i mua i te hoê nahoa taata ua oomihia to'na arapoa e ua taninahia oia i te auahi. Aita râ te ohipa a Tyndale e to'na taparahi-pohe-raa-hia no to'na faaroo i faufaa ore noa.

No te mea ho'i e ua haapiihia te mau tamarii feia mo'a i te mau mahana hopea nei mai to ratou apîraa ia ite i te mau papa'iraa mo'a, te faatupu nei ia ratou i te tahi tufaa o te tohuraa tei faahitihia e maha tenetere na mua'tu e William Tyndale.

Ta tatou mau papa'iraa mo'a i teie mahana o te Bibilia ia, te Buka A Moromona : Te Tahī Faahou Ite no Iesu Mesia, te Poe Tao'a Rahi, e te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau.

No te Buka a Moromona ho'i i pii-pinepine-hia'i tatou te Ekalesia Momoni, te hoê i'oa aita tatou e au ore nei, e ere mau râ i te mea tano.

I roto i te Buka a Moromona, ua haere faahou te Fatu e farerei i te Ati Nephi no te mea ua pure ratou i te Metua i To'na i'oa. E ua parau te Fatu :

« Eaha to outou hinaaro ia'u ?

« E ua na ô atu ra ratou ia'na, e te Fatu, te hinaaro nei matou ia faaite mai oe i te i'oa ta matou e ma'iri i ni'a i teie nei ekalesia ; tei roto ho'i i te feia te mârô i taua vahi ra.

« E ua na ô maira te Fatu ... eaha taua feia nei e amuamu ai e e mârô ai ho'i i taua mea ra ? »

« Aita anei ratou i tai'o i te parau i papa'ihia ra, te na ô mai nei e, ia rave

outou i te i'oa o te Mesia... Ei taua i'oa nei outou e parauhia'i i te mahana hopea ra...

« E tena na, te mau mea atoa ta outou e rave, na outou ia e rave i to'u ra i'oa; no reira e parauhia'i te ekalesia i to'u ra i'oa; e e pure atu outou i te Metua i to'u i'oa, ia haamaitai oia i te ekalesia no'u ra.

« E na hea ia te ekalesia na'u, ia ore ia parauhia i to'u i'oa ? Ia parauhia ho'i te ekalesia i te i'oa no Mose, ua riro ei ekalesia na Mose; e ia parauhia ia i te i'oa no te taata, ua riro ia ei ekalesia no taua taata ra i reira; ia parauhia râ ia i to'u ra i'oa, e ia patu-mau-hia i ni'a i ta'u ra evanelia, e ekalesia na'u ia i reira ». ³

No te mea ua haapa'o tatou i te heheuraa, te pii nei tatou ia tatou iho Te Ekalesia a Iesu Mesia i te Feia Mo'a i te Mau Mahana Hopea Nei eiaha râ te Ekalesia Momoni. Mai te mea e pii vetahi ê i te Ekalesia « Te Ekalesia Momoni » aore râ ia tatou e « Momoni » e ere ia te hoê fifi, e mea huru ê râ ia na reira ana'e tatou iho.

Ua parau te Peresideniraa Mata-mua e :

« Te faaohiparaa i te i'oa i heheuhia mai, Te Ekalesia a Iesu Mesia i te Feia Mo'a i te Mau Mahana Hopea Nei (PH&PF 115:4) e mea faufaa rahi roa ia i roto i ta tatou hopoi'a i te poro i te i'oa o te Faaora na te ao atoa nei. No reira, te ani nei matou e ia faahiti ana'e tatou i te parau no te Ekalesia e faaohipa ia tatou i te taatoaraa o te i'oa i te mau vahi atoa e nehenehe...

« Ia faahiti ana'e tatou i te parau o te mau melo no te Ekalesia, e parau ia tatou 'te mau melo no te Ekalesia a Iesu Mesia i te Feia Mo'a i te Mau Mahana Hopea Nei'. E mea au a'e te haapotaraa i'oa 'Feia Mo'a i te mau Mahana Hopea nei'. ⁴

« Te paraparau nei [te Feia Mo'a i te Mau Mahana Hopea Nei] i te Mesia, e te oaoa nei tatou i te Mesia, e te a'o nei tatou i te parau a te Mesia, e te tohu nei ho'i tatou i te Mesia, e te papa'i nei ho'i tatou i ta tatou mau tohu, ia ite ta tatou mau tamarii i te tumu e hi'ohia'tu e ratou no te mataraa i ta ratou mau hara ». ⁵

E pii to te ao ia tatou mai ta ratou e hinaaro, i roto râ i ta tatou mau

paraparauraa e haamana'o noa ia tatou e e melo tatou no te Ekalesia a *Iesu Mesia*.

Te parau nei te tahi e ere tatou te mau Keresetiano. Aita ratou i ite noa'e e o vai tatou aore râ aita ratou i maramarama.

I roto i te Ekalesia, te ravehia nei te mau oro'a atoa na roto i te mana e i te i'oa o Iesu Mesia.⁶ Hoê â ta tatou faanahonahoraa e te Ekalesia i tahito ra, te vai ra te mau aposetolo e te mau peropheta.⁷

Ua pii e ua faatoro'a te Fatu i mutaa ihora e Ahuru ma Piti Aposetolo. Ua haavarehia e ua faasataurohia Oia. I muri a'e i To'na Ti'a-faahou-raa, ua haapii te Faaora i Ta'na mau pipi e 40 mahana te maoro e ua reva'tu i te ra'i.⁸

Ua ere râ i te tahi mea. Tau mahana i muri mai, ua haaputupu a'e ra na Ahuru ma Piti i roto i te hoê fare, e « o te haruru maira no ni'a mai i te ra'i mai te mata'i rahi u'ana ra, î roa a'e ra te fare i parahihia e ratou... Ua fâ maira te arero... mai te ahi ra te huru, e faaea ihora i ni'a iho ia ratou atoa. E î a'e ra ratou atoa i te Varua Maitai ».⁹ Ua haamanahia Ta'na mau Aposetolo i teie nei. Ua taa ia ratou e e mea faufaa rahi te mana tei horo'ahia ia ratou e te Faaora e te horo'araa a te Varua Maitai no te haamauraa i te Ekalesia. Ua faauehia ratou ia bapetizo e ia horo'a i te horo'araa a te Varua Maitai.¹⁰

I muri mai, ua rave-ê-hia'tu te mau Aposetolo e te autahu'araa tei mauhia e ratou. Ua ti'a i te mana autahu'araa e

te mana no te tavini ia faaho'ihia mai. Ua tia'i noa te taata e rave rahi mau tenetere i te ho'iraa mai te mana e te faati'araa o te Ekalesia a te Fatu.

I te matahiti 1829 ua faaho'ihia mai te autahu'araa ia Iosepha Semita e Olive Kaudere e Ioane Bapetizo e te mau Aposetolo Petero, Iakobo e Ioane. I teie nei e faatoro'ahia te mau melo tane ti'amâ no te Ekalesia i te autahu'araa. Na teie mana faatere e te horo'araa a te Varua Maitai, o te horo'ahia i te mau melo atoa no te Ekalesia i muri a'e i te bapetizoraa, e faataa ê ia tatou i te tahi atu mau ekalesia.

Te faaue nei te hoê heheuraa mata-mua « ia parau ra te mau taata'toa na roto i te i'oa o te Atua te Fatu, oia ia te Faaora o te ao nei ».¹¹ Te ravehia nei te ohipa i roto i te Ekalesia i teie mahana e te mau taata e te mau vahine tei piihia e tei paturuhia no te peresideni, no te haapii e te no faatere. Na roto i te mana o te heheuraa e te horo'araa a te Varua Maitai e arata'ihia'i te feia tei piihia no te ite i te hinaaro o te Fatu. Eita paha vetahi ê e farii i taua mau mea ra mai te tohuraa, te heheuraa e te horo'araa a te Varua Maitai, mai te mea ra e nehenehe ia ratou ia taa maitai ia tatou, e ti'a ia ia ratou ia taa e te farii nei tatou i teie mau mea.

Ua hehe te Fatu ia Iosepha Semita i te hoê ture no te ea, te ture no te Parau Paari, na mua roa a ite ai to te ao i te mau ati. Ua haapii-paatoa-hia tatou ia haapae i te tî, te taofe, te ava, te avaava e, oia mau, te mau huru raau taero atoa e te mau raau haatîti, e vai tamau nei i mua i to tatou feia apî. Ua fafauhia i te feia o te haapa'o i teie heheuraa e « maitai te noaa i to ratou pito e e puohia to ratou mau ivi ;

« e e ite ho'i ia ratou te paari e te mau tao'a rahi no te ite, oia te mau tao'a rahi i hunahia ra ;

« E e horo ho'i e e ore roa e rohi-rohi, e e haere e e ore roa e fiu ».¹²

I roto i te tahi atu heheuraa, te faaue nei te ture morare a te Fatu e ia paruruhia e ia faaohipahia i rotopu noa i te tane e te vahine, te tane faaipoipo e te vahine faaipoipo te mau mana mo'a no te hamani i te ora.¹³ Te faaohipa-ti'a-ore-raa i teie mana e hara ia, ua iti noa mai ia i te hara no te haamaniiraa

i te toto hara ore e te hunaraa i te Varua Maitai.¹⁴ Mai te mea e ofati te hoê taata i te ture, te haapii mai nei te haapiiraa tumu no te tatarahapa e nahea ia tamâ i te ino o teie nei ofatiraa ture.

E tamâtahia te mau taata atoa. E mana'o paha te taata eita i te mea tano ia faahiti i te hoê noa faahemaraa tei ore e ravehia e vetahi ê, o teie râ ho'i te tumu no te oraraa tahuti nei—ia tamâtahia. E te pahonora hoê â ia no te taatoaraa : e mea ti'a ia tatou, e e nehenehe ia tatou, ia pato'i i te mau faahemaraa huru rau.

Ua faatumuhia « Te faanahonahoraa rahi no te oaoa »¹⁵ i ni'a i te oraraa utuafare. O te tane faaipoipo te upoo o te utuafare e te vahine faaipoipo o te mafatu ia o te utuafare. E te faaipoiporaa, e hoê ia auhoaraa aifaito. Te hoê taata feia mo'a i te mau mahana hopea nei o te hoê ia taata e haapa'o nei i ta'na mau hopoi'a utuafare, te itoitio i roto i te evanelia. E tane faaipoipo oia e e metua tane haapa'o e te itoitio. E faatura oia i te ti'araa vahine. E turu te vahine faaipoipo i ta'na tane faaipoipo. E aupuru na metua e piti i te tupuraa varua o ta raua mau tamarii.

Ua haapiihia te feia mo'a i te mau mahana hopea nei ia here te tahi i te tahi e ia faaore mau i te mau hapa a te tahi e te tahi.

Ua tauihia to'u oraraa e te hoê patereareha parau-ti'a. Ua faaipoipo

oia i te tamahine ta'na i here. E mea here roa raua te tahi e te tahi, e aita i maoro roa ua hapû ta'na vahine i ta raua tamarii matamua.

Te pô e fanauhia'i ai te aiû ua tupu te tahi fifi. Ua haere atu te taote ana'e e vai nei i reira i te mataeinaa no te atuatu i te feia ma'i. I muri a'e e rave rahi mau hora mauuira, ua ino roa te huru o te metua vahine. I te pae hopea, ua itehia mai te taote. I roto i te piha rû, ua rave oiio oia i te ohipa e ua fanau mai te aiû e e au ra ua oti te mau fifi. Tau mahana râ i muri mai, ua pohe te metua vahine apî na roto i te hoê â huru ma'i ta te taote ho'i i rapaau i te tahi atu fare i taua pô ra.

Ua ino roa te oraraa o teie taata apî. E a tere ai te mau hepetoma, te haere rahi roa'tu ra to'na oto. Aita oia i feruri i te hoê noa'e mea, e i roto i to'na inoino, ua haamata oia i te parau haamata'u i te taata. Ahani te reira i tupu i to tatou nei tau, e horo ia oia i te taote no te rave-hape-raa i ta'na ohipa, mai te mea ra e e tatara te moni i te mau mea atoa.

I te hoê pô, ua patotokia i to'na opani. Ua parau mai te hoê tamahine iti, « te hinaaro nei papa ia haere mai oe i to matou fare. Te hinaaro nei oia e paraparau ia oe ».

« Papa » o te peresideni tîti ia. E mea ohie roa te a'o a taua taata faatere paari ra, « John, a vaiiho te reira i te hiti. Aore roa e mea ta oe e rave e faaho'i faahou

mai ai ia'na. E rahi roa'tu te ino mai te mea e rave oe i te tahi mea. John, a vaiiho te reira i te hiti ».

Tera te tamataraa a to'u nei hoa. Nahea e nehenehe ai ia'na ia vaiiho te reira i te hiti ? Ua ravehia te hoê hape rahi. Ua aro oia i te haavî ia'na iho e i te pae hopea ua faaoti oia i te haapa'o e i te pee i te a'o a taua peresideni tîti paari ra.

Ua parau oia, « e taata ruau vau hou a ite ai au e a nehenehe ai ia'u ia hi'o i te hoê taote vèvè e ora ra i te mataeinaa—rave ohipa rahi, moni ino, horohoro noa ma te rohirohi i te hoê taata ma'i e te tahi atu taata ma'i, e mea iti ho'i te raau, aita e fare ma'i, e mea iti te mau tauhaa, ma te tutava i te faaora i te mau ora, tei manu'ia ra ho'i i te faaoraraa i te rahiraa. Ua tae mai oia i te hoê taime hepohepo, tei roto na oraraa e piti i te ati rahi, e ua rave oiio i ta'na ohipa. Atahi ra ia vau i maramarama ai ! » Ua parau oia, « Ahani aita vau i vaiiho i te reira i te hiti, ua ino ia to'u oraraa e te oraraa o vetahi ê ».

E rave rahi mau taime ua haamau-ruuru oia i te Fatu no te hoê taata faatere autahu'araa paari tei parau noa'tu ia'na, « John, a vaiiho te reira i te hiti ».

Te ite nei tatou na piha'ihio ia tatou te mau melo no te Ekalesia tei inoino. Ua inoino te tahi i te mau ohipa tei tupu i roto i te aamu o te Ekalesia aore râ, i te feia faatere e ua mauuui ratou i te roaraa o to ratou mau oraraa, ma te ore e haapae atu i te mau hape a vetahi ê. Aita ratou i vaiiho i te reira i te hiti. Ua riro ratou ei mau melo paruparu i roto i te Ekalesia.

Teie huru mai te hoê ia taata tei pèpè i te hoê raau ta'iri. No to'na riri, ua rave oia i te hoê raau ta'iri e ua ta'iri ia'na iho i ni'a i te upoo i te mau mahana atoa o to'na oraraa. Auê ia te maamaa e ! Aue ia te oto e ! O oe ihoa o te pèpè i teie huru tahoora. Mai te mea e ua inoino outou, a faaore, a haamo'e, e a vaiiho te reira i te hiti.

Te parau nei te Buka a Moromona i teie faaararaa : « e teie nei, mai te mea e hapa to roto nei, o te hapa ia a te taata : e tena na, eiaha e faahapa i te mau mea a te Atua, ia ti'a outou i mua i te haavaraa a te Mesia ra ma te porao ore ».¹⁶

Te hoê feia mo'a i te mau mahana

São Luís, Paratira

hopea nei o te hoê ia taata mai te mau taata atoa. Tei te mau vahi atoa tatou i te ao nei, e 14 milioni tatou. O te hoê noa haamatara teie. Ua haapiihia tatou ia parahi i roto i te ao nei eiaha râ no to te ao nei.¹⁷ No reira, te ora nei tatou i te mau oraraa i roto i te mau utuafare mai te mau utuafare atoa i rotopu i te tahi atu mau taata.

Ua haapiihia tatou eiaha e haavare aore râ e eia aore râ e huna.¹⁸ Eita tatou e parau i te parau ino. E feia mana'o maitai e te oaoa tatou tei ore i mata'u i te oraraa.

Ua au ia tatou « ia oto, a oto ai te feia oto ra ... e ia haamahanahana ia ratou i tei au ia haamahanahanahia ra, e ia ti'a ei ite o te Atua i te mau mahana atoa, e i te mau mea atoa, e i roto i te mau vahi atoa ta outou e parahi ra ».¹⁹

Mai te mea te imi nei te tahi taata i te hoê ekalesia o te titau nei i te mea iti, e ere ia teie ekalesia. E ere i te mea ohie ia riro ei feia mo'a i te mau mahana hopea nei, i te pae hopea râ o teie ana'e te mea ti'a.

Noa'tu te pato'iraa aore râ « te tama'i, e te parau no te tama'i, e te aueue fenua i te mau vahi e rave

rahi », ²⁰ aore roa ia mana aore râ e ohipa e nehenehe e tape'a i teie ohipa. E nehenehe ia tatou tata'itahi ia arata'ihia e te varua no te heheuraa e te horo'araa a te Varua Maitai. « E au ia i te taata ia faatoro atu i to'na rima paruparu no te tape'a'tu i te anavai Missouri i to'na taheraa mau, e aore râ ia faaho'i atu i te reira i ni'a ra, i te tape'araa'tu i te Mana Hope ra eiaha ia manii atu i te ite mai ni'a mai i te ra'i ra i ni'a i te upoo no te feia mo'a i te mau mahana hopea nei ».²¹

Mai te mea e hopoi'a ta outou e amo ra, a haamo'e, a vaiiho te reira i te hiti. Te faaoreraa rahi e te hoê tatarahapa iti, e farereihia outou e te Varua o te Varua Maitai e e haapapûhia na roto i te iteraa papû e aita outou i ite i te reira. E hi'opo'ahia outou e e haamaitaihia outou e to outou fetii. Teie te hoê aniraa no ô mai Ia'na ra. Teie Ekalesia—Te Ekalesia a Iesu Mesia i te Feia Mo'a i te Mau Mahana Hopea Nei, « te ekalesia mau ana'e e te ora i ni'a i te aanoraa o te taatoaraa o te fenua nei », ²² na roto i Ta'na iho faahitiraa—e itehia i roto « te faanahonahoraa rahi o te oaoa », ²³ No teie te faaite papû nei au na roto i te i'oa o Iesu Mesia, amene. ■

TE MAU NOTA

1. I roto David Daniell, omuaraa no *Tyndale's New Testament* (1989), viii.
2. I roto Daniell, omuaraa no *Tyndale's New Testament*, ix
3. 3 Nephi 27:2–5, 7–8.
4. Rata na te Peresideniraa Matamua 23 no fepuare 2001.
5. 2 Nephi 25:26.
6. A hi'o Mose 5:8 ; bapetizoraa : a hi'o 2 Nephi 31:12 ; 3 Nephi 11:27 ; 18:16 ; haamaitairaa i te feia ma'i : a hi'o Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 42:44 ; horo'araa i te Varua Maitai : a hi'o Moroni 2:2 ; faatoro'araa i te autahu'araa : a hi'o Moroni 3:1–3 ; oro'a : a hi'o Moroni 4:1–3 ; mau semeio : a hi'o Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 84:66–69.
7. A hio Hiro'a Faaroo 1:6.
8. A hi'o Te Ohipa 1:3–11.
9. Te Ohipa 2:2–4.
10. A hi'o Te Ohipa 2:38.
11. Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 1:20.
12. Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 89:18–20.
13. A hi'o « Te Utuafare : E Poro'i i to te Ao nei », *Liahona*, Novema 2010, 129.
14. A hi'o Alama 39:4–6.
15. Alama 42:8.
16. Upoo parau o te Buka a Moromona.
17. A hi'o Ioane 17:14–19.
18. A hi'o Exodo 20:15–16.
19. Mosia 18:9.
20. Moromona 8:3.
21. Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 121:33
22. Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 1:30
23. Alama 42:8.